

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 3. Secunda conclusio ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quæst. VIII. Vtrum Deus cognoscat, &c. 49

& non cognoscit representationem obiecti rationis: sed illæ sunt duæ formalitates in eadem cognitione: ergo cognoscit vnā formalitatem, non cognita alia: ergo distinguit vnā ab alia: ergo Deus facit distinctionem rationis.

Confirmatur; si Deus non cognoscit ens rationis, non cognoscit iudicium nostrum falsum, vt falsum: ergo cognoscit rem aliter ac est in se. Probatur antecedens, hoc iudicium v. g. homo est quantitas, in tantum est falsum, in quantum habet pro obiecto identitatem quantitatis cum homine & vnionem illorum extremorum: sed Deus non cognoscit illam vnionem, quia est ens rationis: ergo non cognoscit falsitatem iudicij: ergo non cognoscit iudicium vt falsum: ergo cognoscit illud vt verum: patet consequentia; quia inter iudicium verum, & falsum à parte rei non datur medium: sed Deus non potest cognoscere iudicium illud, vt falsum: ergo cognoscit vt verum: ergo cognoscit rem aliter, ac est in se: ergo facit ens rationis.

Confirmatur secundo, & ante confirmationem aduerte, mendacium esse duplex aliud materiale, & hoc est, quando propositio conformatur cum mente loquentis, non tamen cum obiecto prout est à parte rei: v. g. currit Petrus, & si ego intelligam non currere, & dicam quod non currit erit mendacium materiale, quia propositio conformatur cum mea cognitione, & non conformatur cum obiecto, prout existit à parte rei. Mendacium autem formale, quando propositio non conformatur cum cognitione loquentis, & si conformetur cum obiecto prout est à parte rei: vt si Petrus currat, & ego intelligam, quod non currit, & dicam, quod currit; illud est mendacium formale, quia licet propositio conformetur cum obiecto prout est à parte rei, non conformatur cum mea cognitione: quo posito sic argumentor.

Deo repugnat omne mendacium, tam formale, quam materiale: sed si Deus non cognosceret ens rationis, vel non posset loqui de actu, quo ego facio ens rationis, quod absurdum est, illi non repugnaret omne mendacium: ergo Deus cognoscit ens rationis. Maior est de fide, vt late probat Suarez in materia de fide, *tract. 1. disp. 3. sect. 5. per totam*. Minor probatur; si Deus loqueretur de cognitione hominis fingente ens rationis, deberet loqui non conformando se cum sua cognitione, dicendo actum intellectus humani esse representationem entis rationis, & tamen esset mendax formaliter: sed hoc est absurdum & contra fidem: ergo non est dicendum: ergo deberet conformari cum sua cognitione in loquutione illa: sed tunc esset mendacium materialiter: ergo &c. Probatur minor, quia tunc loquutio diuina non conformaretur cum obiecto prout est à parte rei: sed prout cognoscitur à Deo: sed loquutio, quæ non conformatur cum obiecto prout est à parte rei, etiam si conformetur cum illo prout cognoscitur à loquente, est mendacium materiale: ergo illa loquutio diuina esset mendacium materiale: ne ergo incidatur in hoc absurdum, dicendum est Deum cognoscere ens rationis.

J. P. Tom. II.

SECTIO III.

Secunda conclusio ponitur.

DEus in se, & directe cognoscit purè speculatiue ens rationis; hæc est contra Simplicium, & probatur euidenter sic: ens rationis fictum ab intellectu humano est cognoscibile in se immediatè: sed omne cognoscibile eo modo quo est cognoscibile debet cognosci à Deo: ergo ens rationis quod est cognoscibile immediatè, & in se, cognoscitur à Deo. Maior sic probatur; quia illud est cognoscibile immediatè, & in se, quod actu immediatè, & in se cognoscitur: sed intellectus creatus immediatè, & in se cognoscit ens rationis; nam hæc cognitio, ens rationis est fictum, & non verum, est cui repugnat existere à parte rei, est cognitio sine aliquo medio terminata ad naturam entis rationis, in illa enim cognitione, nec intellectus creatus; nec aliquid aliud præter ens rationis immediatè attingitur, in ipsaque representatur: ergo immediatè, & in se est cognoscibile: patet hæc consequentia euidenter; quia ab actu ad potentiam euidenter est consequentia; sed ens rationis actu cognoscitur immediatè: ergo ens rationis habet non repugnantiam seu capacitatem logicam, vt cognoscatur actu immediatè, nam si non haberet capacitatem, & non repugnantiam haberet repugnantiam; cum repugnantia enim actus non potest compati actus; ergo non esset talis actus, sicut quia chimæra repugnat existere, est inexistentis à parte rei & sic non existit necessario essentialiter; vnde econtra actu cognoscitur: ergo non repugnat cognosci in se, & immediatè: ergo habet non repugnantiam: ergo est cognoscibile immediatè &c. Deinde quia vt ens rationis extrinsecè terminet actum cognitionis in se, non est necesse vt actu realiter existant, sed sufficit vt non habeant repugnantiam vt actu cognoscantur, vt distincta ab ente reali, & præcipue quia cognitio, quæ ad ens rationis terminatur, non affirmat ipsa esse à parte rei, sed ea esse entia ficta: ergo siue sint realia, siue non, in se sunt immediatè cognoscibilia; præcipue quia ens rationis eo modo quo est, habet esse distinctum ab ente reali, & ab intellectu creato per immediatam negationem vnius respectu alterius; nam est verum dicere; ens rationis in se, & immediatè non est ens reale, nec intellectus creatus; at intellectus creatus immediatè non est ens rationis: entia enim rationis non distinguuntur per aliud à quocumque alio: sed per proprium esse immediatè; nam ab intellectu, & cogitatione creata distinguitur ens rationis, rogo per quod distinguatur, non per aliud, quia vel illud aliud est ens rationis, & de illo interrogo, an & per quid distinguatur, vel illud aliud est reale; & ab illo debet distingui, vel per se, vel per aliud; si per aliud, proceditur in infinitum; nec per se, quia impossibile est quod ratio formalis distinguendi sit ipsum extremum, à quo est distinctio, vt latissime in Metaphysica probatum relinquo: ergo per seipsum est distinctum immediatè: ergo immediatè habet aliud esse ab intellectu: ergo aliam cognoscibilitatem quia cognoscibilitas sequitur esse: sed ens rationis ha-

bet immediatè esse distinctum ab intellectu, & ab intellectione, & ab omni esse creato vel creato reali: ergo habet distinctam cognoscibilitatem immediatè, & in se præter cognoscibilitatem illorum: ergo potest immediatè, & in se cognosci, & non mediante cognitione, vel intellectu creato: ergo. Minor sic probatur; quia scientia Dei est omniscientia, quia est infinita: sed sub omniscientia est hoc cognoscibile eo modo, quo est cognoscibile: sicut sub omnipotentia est omne possibile eo modo quo est possibile: ergo ens rationis, quod immediatè cognoscibile est ab intellectu creato, est cognoscibile immediatè ab omni scientia Dei, & à Deo.

Dices; sicut non valet, aliquid est cognoscibile discursiue, & abstractiue à creaturis: ergo discursiue & abstractiue est cognoscibile à Deo; sic similiter ens rationis est immediatè cognoscibile à creaturis: ergo est immediatè cognoscibile à Deo.

Sed contra, quia quando modus, quo potest cognosci illud obiectum non dicit secundum se imperfectionem, si conuenit creaturis, perfectioni, & eminentiori modo conuenit Deo; imo non potest conuenire respectu creaturarum, quin conueniat respectu Dei. Et ratio à priori est, quia id, quod fuerit perfectio sine imperfectione debet attribui Deo continenti omnem perfectionem sine imperfectione; quia uti infinite perfectus est omnipotens, ut patet, & quia cognoscibile intuitiue secundum se est perfectio sine imperfectione, & est respectu creaturæ necessario attribuitur Deo, & quia cognoscibile ut est ens rationis cum veritate est perfectio, & conuenit creaturæ necessario est concedenda respectu Dei. Econtra vero cognoscibile discursiue debet imperfectionem discursus, nam discursus dicit imperfectionem actum intellectus realiter distinctorum, abstractiue cognoscere dicit imperfectionem, & ideo non conceditur Deo; imo inconsequenter dicunt aduersarij abstractiue non posse cognosci à Deo, cum de facto deatur cognitio abstractiua in Deo respectu entis rationis in eorum sententia; ipsi namque dicunt, Deum non cognoscere immediatè ens rationis in se, sed solum in intellectione creata; quod est abstractiue cognoscere: ergo vel male arguunt, vel imperfectionem à se concessam in cognitione abstractiua ponunt in Deo; quod an sit securum in fide, ipsi viderint? Ego enim iam video ita non esse: sed cognoscere immediatè ens rationis ut in se est factum, cognoscendo esse factum, nullam dicit imperfectionem: ergo Deus cognoscit illud ens rationis immediatè, & ens rationis est cognoscibile respectu Dei immediatè.

Hæc minor sic probatur, quia cognitio vera secundum se immediatè terminata ad obiectum non est imperfectio, imo est perfectio: ergo scire immediatè aliquod obiectum, non est imperfectio; hoc sic patet, quia vel illa cognitio dicit imperfectionem; quia est immediatè cognitio vera, ut sic, & hoc est falsissimum, quia Deus immediatè cognoscit verè multa, ut hominem, &c. vel quia est immediata cognitio tam imperfecti obiecti; & hoc etiam non: Nam peccatum, aut perfectius est ente rationis, aut æquè imperfectum, aut ad minus est imperfectissimum, & nihilominus Deus cognoscit immediatè

peccata ut in Scriptura patet: increpate illa in se, ut fornicationem, idololatriam, homicidium. Item in lege Decalogi ait, non occides, non falsum testimonium dices, &c. ubi immediatè, cognoscit Deus peccata, & loquitur de illis, imo super viam demonis quæ consistebat in fictione illius, qui fingeat se esse æqualem Deo increpat; ac de figmento illo pœnas dignas, ac debitas repetit, imo Deus illudens Adamum, ait; ecce Adam quasi vnus ex nobis, ubi apertè cognoscit Deus, & explicat, se cognoscere illud figmentum Adam, illudque portentosum ens rationis, se nimirum Deum esse, cum sit creatura, se enim falsum à Deo credebat, & ad diuinitatis statum assensurum putabat Adam; quod Deus increpat, & illudit, & increpando immediatè indicat se euidenter cognoscere immediatè, & non medio aliquo: ergo iam Deus immediatè cognoscit ens rationis: ergo illud cognoscere nullam dicit imperfectionem.

Item, quia si ex eo quod ens rationis est imperfectum, non posset cognosci immediatè, etiam peccatum, quod imperfectissimum est non posset cognosci propter eandem rationem; ubi enim est eadem ratio formalis, est idem effectus, vel quasi effectus formalis: sed licet sit imperfectum, cognoscitur immediatè; ergo licet ens rationis sit imperfectum cognoscatur immediatè. Nam sicut est summa perfectio scientiæ verè cognoscere etiam minutissima, & infima; ita etiam est summa perfectio verè, & immediatè cognoscere infima, & imperfectissima; quia ex imperfectione obiecti cogniti nulla refunditur imperfectio in cognoscentem: ergo. Item quia illa ratio, seu modus ex parte cognitionis: quæ potest dari in Deo, respectu vniuersi, licet perfectum sit vnum, & imperfectum aliud obiectum respectu cuius datur, potest dari respectu omnium, imo si esset imperfectus ille modus respectu nullius conueniret Deo, quia quod est imperfectio respectu nullius est concedenda in Deo: sed ille modus immediatè cum veritate cognoscendi conuenit Deo respectu sui, hominis, leonis, &c. ergo etiam potest sine imperfectione conuenire illi respectu cuiuscunque entis rationis; v. g. quia modus cognoscendi simplicissimè cum veritate, euidenter intuitiue, & certissimè conuenit Deo respectu sui, conueniunt sine aliqua imperfectione respectu omnium, etiam respectu entis rationis: sed immediatè, & in se cognoscere est modus perfectus sine imperfectione cognoscendi respectu sui, Angelorum &c. ergo etiam conueniet Deo respectu cuiuscunque, etiam respectu entis rationis.

Econtra vero, quia modus cognoscendi dubitanter dicit imperfectionem, & quia modi opinatiue falsè, obnoxie falsitati, discursiue &c. dicunt imperfectionem respectu nullius, nec entis realis nec rationis conueniunt, nam respectu Dei quod semel conuenit in ordine ad aliquod obiectum sine imperfectione respectu omnium potest competere illi, quia cognitio Dei, cum non dependeat ab obiectis nec habeat esse ab illis, respectu omnium eadem permanet sine mutatione, aut vicissitudine: sed immediatè cognoscere conuenit Deo cum perfectione sine imperfectione: ergo respectu omnium conuenit, etiam respectu entis rationis sine imperfectione cum perfectione summa; vnde cum de aliquo obiecto dubitatur, an in se cognoscatur respectu Dei, ut

Quaest. VIII. Vtrum Deus cognoscat, &c. 51

de futuro contingenti absoluto, & conditionato, de possibilitate creaturarum, de priuatione, & negatione est quia dubitatur, an sit in se immediate cognoscibile, & ideo statim ac conuincitur esse tale obiectum cognoscibile in se respectu cuiuscumque intellectus, statim conuincitur, & conceditur cognosci à Deo, quia quidquid sine imperfectione, vel ablati imperfectionibus cognoscitur à creatura, debet perfectiori modo cognosci à Deo, quia infinita Dei scientia non solum cognoscit: sed etiam supercomprehendit omnia imaginabilia, cognoscibilia, & opinabilia à creatura propter suam infinitam perfectionem cognoscendi. Deinde probatur ex solutione argumentorum simplicium.

Secundo & interrogo quare Deus non cognoscat ens rationis directè, & immediate? Dicit Simplicius quia tunc cognosceret rem aliter ac est, quæ imperfectio non cadit in Deum.

Contra, quia quando obiectum est cognoscibile mediata cum veritate, etiam potest cognosci cum illa & sine imperfectione, mediatum autem, & immediatus modus cognoscendi non facit quod cognoscatur res vt in se est, cum veritate, vel falsitate vt in se non est; v. g. homo potest cognosci in Deo, vt in speculo, vel in omnipotentia Dei, quod est mediata cognoscere cum sit cognoscere in causa, & quia potest tunc cognosci cum veritate vt in se est sine fictione, potest etiam cognosci immediate in se sine fictione; modus enim immediatus cognoscendi rem non facit quod obiectum, quod cum veritate cognoscitur, falsè cognoscatur, ex eo solum quod cognoscitur nunc immediate, quod antea mediata cum veritate cognoscebatur; quod euidenter sic concluditur.

Nam quidquid est etiam falsum, si in se cognoscibile est, immediate est cum veritate cognoscibile, quia cognoscibilitas alicuius est quædam non repugnans, vt cognoscatur vt in se est; sed ens rationis est cognoscibile immediate vt supra demonstratum est: ergo est cognoscibile vt in se est immediate: ergo verè cognoscibile immediate, cum verè cognoscibile sit illud, quod cognoscibile est, eo modo quo est in se. Deinde quia vt supra probauimus à me, & à quocumque desinente ens rationis verè, & immediate cognoscitur, & sine aliqua falsitate: ergo est cognoscibile cum veritate immediate: ergo à fortiori à Deo est cognoscibile immediate cum veritate summa, imò falsum est dicere, quod à Deo sit mediata cognoscibile cum veritate, & à creatura mediata, & immediate cum veritate; & à Deo solum mediata cum veritate, & immediate cum falsitate; nam cum veritate cognoscere siue mediata, siue immediate est perfectio sine imperfectione: ergo debet attribui Deo si respectu creaturæ datur perfectio cognoscendi cum veritate tam mediata, quam immediate ens rationis, & respectu Dei dabitur illa perfectio cognoscendi tam mediata, quam immediate ens rationis cum veritate; sicut quia error Arii, qui ens rationis est, cognoscitur tam mediata, quam immediate à creatore Doctore, & Angelo, etiam cognoscitur tam mediata, quam immediate cum veritate à Deo, quia hoc modo cognoscere summa & Deo digna perfectio est, & illam negare indignum est infinitæ perfectioni diuinæ omnia vt in se sunt immediate, etiam minutissima scienti, & comprehendenti; ideoque ait

I. P. Tom. II.

Paulus, omnia nuda & aperta sunt oculis eius.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersariorum dissoluntur.

Ad primum primæ sententiæ argumentum respondetur, negando, quod ex eo quod Deus cognoscat ens rationis, efformet illud. Ad probationem illius nego maiorem; ad secundam probationem istius maioris negatur etiam maior. Ad tertiam probationem distinguo, non concurrat intellectus humanus, actualiter concedo; potentialiter, nego. Nam licet verum sit, quod actualiter non producat intellectus ens rationis, nihilominus possibilitatem habet tale ens, vt producat ab intellectu, ab ipsoque suam existentiam recipiat.

Item negatur suppositum, quod proptèr est ab æterno in intellectu diuino sit actu ens rationis existens, & actu fabricatum, tantum enim cognoscitur pro tunc speculatiue vt fabricabile, & vt fabricandum in tempore vt quid fictitium per cognitionem cognoscentem rem aliter ac est; ex hac autem cognitione non sequitur, quod conseruetur à Deo, quia sicut ens rationis non producit nisi per cognitionem fictiuam; cognitio autem Dei non est fictiua, quia est vera cognitio, & opposita fictiue, imò potius vt diximus, est quasi destructiua entis rationis, cum per illam cognoscat Deus, hominem detipiendum esse in tali fabricatione. vt iam supra diximus, conseruaret vtique ens rationis, si cognosceret quod non est, ac si esset; vel si affirmaret Deus ita esse illud obiectum vt cognoscitur à cognitione fingente, vt diximus de iudicio Barbari, quod quia oritur à simplici apprehensione falsa, per quam cognouit lunam esse minorem rota curru, iudicium affirmat ita esse, vel quia hæreticus per simplicem apprehensionem fallitur cognoscendo Deum non esse trinum, confirmat per iudicium similiter iudicando Deum non esse trinum, quod iudicium certè non seruat ens rationis factum à simplici apprehensione, quia tam fallitur hoc iudicium, quam illa simplex apprehensio circa idem obiectum, quod aliter euenit in homine sapiente & catholico, qui per simplicem apprehensionem cognoscit vt senem Patrem æternum, & Angelum vt iuuenem alatum; per iudicium vero corrigit dicendo, & iudicando non esse ita vt simplex apprehensio cognoscit; imò affirmat Deum nihil habere senectutis, & Angelum minime esse iuuenem, fallitque simplicem cognitionem, de quo iudicio quis poterit dicere conseruare ens rationis fictum à simplici apprehensione, quin potius dicendum est tale iudicium esse destructiuum entis rationis facti à simplici apprehensione; sic similiter cognitio Dei, quæ cognoscit ens rationis esse fictum ens potius destruit, quam conseruat ens rationis factum ab homine, sicut quando cognoscit mendacium esse tale potius destruit quam conseruat illud.

Ad secundum conceditur tota illa maior quanta sit, & nego minorem; ad probationem nego quod ab æterno ens rationis habeat existentiam, seu esse existentielle, solum enim co-